

**Национална академия
за театрално и филмово изкуство
„Кръстьо Сарафов“**

**ФАКУЛТЕТ „ЕКРАННИ ИЗКУСТВА“
КАТЕДРА „АУДИО-ВИЗУАЛНО ПРОИЗВОДСТВО“**

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Александър Нишков

относно

дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„ДОКТОР“

с тема

„ПРОГРАМИРУЕМИ СИСТЕМИ ЗА ОСВЕТЛЕНИЕ В ЕКРАННИТЕ ИЗКУСТВА“

на

Здравко Димитров Ружев

с научен ръководител проф. д-р Емилия Стоева

В дисертационният си труд, Здравко Ружев се заема с една нелека задача да систематизира и класифицира информацията за програмируемите системи за осветление, да ги анализира според техните специфики и да ги осмисли от гледна точка на тяхното практическо приложение.

„... За изпълнение на целта на настоящото изследване се поставят следните задачи:

- *проследяване на историческия контекст на динамиката на светлината при класическото осветление – какво е приложението ѝ преди появяването на програмируемите системи за осветление;*
- *събиране, сортиране и анализ на информацията за осветителните тела с DMX управление – какви видове се произвеждат, какви източници на светлина използват, какви технологични характеристики имат;*
- *изследване, систематизиране и анализ на техническите параметри на новите видове осветителни тела с DMX управление;*
- *сравняване на възможностите и характеристиките на осветителните тела с DMX управление с тези на класическите осветителни тела;*
- *проучване на приложението на динамиката на светлината в киното и телевизията след появата на програмируемите системи за осветление;*

В научната разработка се разглеждат следните работни хипотези:

- *има взаимовръзка между вида на осветлението, цвета, динамиката на светлината и визуалните творческите решения в киното и телевизията;*
- *има нов модел (нова тенденция) в работата със светлината;*
- *дефиницията за динамика на осветлението вече не е достатъчно изчерпателна и се нуждае от предефиниране (допълване).“*

Дисертационният труд на докторанта Здравко Ружев е с обем от 160 стр., увод, въведение, три глави, заключение и 71 илюстрации; библиография с 37 заглавия на кирилица и 54 на латиница, демонстрира:

1. задълбочено познание както в теоритичен, така и в практически план върху разглежданата тематика
2. способност да анализира
3. теоритична и творческа мисъл

Здравко Ружев поднася темата много разбираемо – от възникването на осъзнаването от човека усещане за цвят до неговото овладяване и „...вплитането му в общата тъкан на филмовия разказ“ като „важен момент при изграждането на екранната визия“, ставайки „...предизвикателство за оператора и неговия визуален подход“.

Ружев разглежда светлината, основавайки се на специфичните човешки възприятия, и подхода на оператора, който, възползвайки се от техническите иновации, би могъл да въздейства на зрителя. В същото време той много точно отделя необходимото ѝ място за психологическото ѝ въздействие върху публиката - „*Луцифер, от латински: този, който носи светлина. Всеки оператор трябва да го признае за свой покровител. Но ако той носи светлината, операторът съответно носи сянката и именно в пространството между тези две думи той упражнява своята професия; той може да не е паднал ангел, нито дори ангел, но той все пак запазва следите от тази митология, което му отрежда много специално място във филмовия екип.*“¹ (Филип Русло).

Повече от очевидно е, Здравко Ружев „плува в собствени води“, когато става въпрос за телевизия и сценично осветление. Спирайки се на автори като Ърнест Дей („The song remains the same“, Led Zeppelin, 1976 г., реж. Питър Клифтън и Джо Масот) и Джузепе Ротуно („Ах, този джаз!“ 1979 г., реж. Боб Фос) той показва, че за него светлината не е само „светлинна четка“, а че тя е част от множеството изразни средства на визуалните изкуства, които, ако се хармонизират, естетски могат да убедят зрителя, че той „...преминавайки през поредица от светлинни петна, през сенки и ярки осветености, през бели и цветни акценти, които подчертават движението при отделянето от реалния свят, създават магическото усещане за приближаването“ на търсеният и желан от авторските екипи свят.

Връзката, която Ружев прави в своя труд между музикалния ритъм и светлинното въздействие върху публиката, доказва, че те са генетично свързани. Лично мен ме впечатли неговия извод, че липсата на светлина е също толкова въздействаща, колкото и нейната наличност, и че въздействащата сила на този подход е пропорционален на творческия потенциал на оператора.²

¹ (стр. 45) Rousselot, P. (2020). „*La sagesse du chef opérateur*“. Paris: Les édition du 81.

² Виторио Стараро, „Едно от сърце“ (1982 г., реж. Фр. Форд Копола)

Не смятам за необходимо да се спирам върху техническите познания на докторанта – те са очевидни. Бих казал само, че частта, която той е отделил в своя труд по темата е перфектно и разбираемо подбрана и подредена. Самата тя може да бъде изнесена като отделен труд – учебно помагало, което би било изключително полезно за студенти и хора с интереси в тази посока.

В докторантурата на Здравко Ружев се забелязва от пръв прочит едно осезателно вмъкване на втора тема – тази за „*светлината в динамика*“, често срещан прием, но (според мен) недостатъчно описан. Считаю, че тази част е един от големите плюсове на този труд.

Във времето на все по-динамично развиващите се екранни изкуства настоящата докторантура ще намери своето място с това, че поддържа един така необходим биспут – този за връзката на творчеството с технологиите. В заключението си Ружев използва два цитата - „*Новите технологии позволиха на ОПЕРАТОРА да определи визуалната атмосфера на филма в още по-голяма степен чрез своя МИЗАНСЦЕН НА СВЕТЛИНАТА.*“³ и „*екранът е и вълшебен килим, който пренася зрителя сред светове и чудеса, дори по-разнообразни от Хиляда и една нощ*“⁴.

Количеството на използваната литература е впечатляващо. Изводите и анализите от нея (прочитайки представеното) правят от настоящата дисертация един сериозна научна работа.

За съжаление, нямам наблюдения върху преподавателските способности на Здравко Ружев и не се осмелявам да давам оценки, но познавайки работата му смея да твърдя, че той би бил изключително полезен на катедрата „Аудио-визуално производство“.

Уважаеми членове на научното жури, най-учтиво и убедено си позволявам да ви препоръчам да подкрепите тази кандидатура, и на Здравко Димитров Ружев да бъде присъдена образователна и научна степен „ДОКТОР“.

доц. д-р Александър Нишков

³ (стр. 9) Storaro, V. (2013). *“The Art of Cinematography”*. Milano: Aurea/Skira editore.

⁴ (стр. 8) Sadoul, G. (1957). *«Les merveilles du cinéma»*. Paris: Les éditeurs Français réunis